

پودمان ۴

مالیات بر ارزش افزوده

فرض کنید شما به عنوان حسابدار در شرکتی مشغول به کار می‌باشید. کارفرما (صاحب کار) از شما می‌خواهد که ضمن انجام امور مالی شرکت، گزارش فصلی مربوط به خرید و فروش کالا یا مواد اولیه و کالاهای ساخته شده را نیز در موعده مقرر ارسال نمایید. آیا می‌دانید گزارشات فصلی چه نوع گزارشاتی هستند؟ و این گزارشات در طی سال مالی، در چه موقعی تنظیم و ارسال می‌گردند؟ مبالغ ارسالی شما با بت خرید کالا یا مواد اولیه و همچنین فروش‌های مربوط به مواد اولیه و محصولات ساخته شده یا کالاهای موجود در انبار شرکت، از روی چه اسناد و مدارکی تهیه می‌گردند؟ و درنهایت ابزارهای کنترل مانده‌های ارسالی، بت گزارش‌های فصلی، با چه مانده‌هایی در دفاتر قانونی بایستی مطابقت داشته باشند؟ در این فصل با فلسفه مالیات ارزش افزوده و نحوه تهیه و تنظیم گزارشات فصلی و مستندات مربوط به مانده گزارشات فصلی و همچنین نحوه ثبت آنها در دفاتر قانونی و زمان ارسال گزارشات و نحوه تسویه آنها و قوانین مهم مربوط به گزارشات فصلی آشنا خواهید شد.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَةَ وَأْكُمُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ

و نماز به پا دارید و زکات بدھید و با خدا پرستان حق را پرستش کنید

(سوره بقره آیه ۴۳)

مقدمه

درآمدهای مالیاتی به عنوان ابزار مالی مؤثر برای تأمین مالی هزینه‌های ضروری دولت و تعديل در توزیع درآمد و ثروت و هدایت فعالیت‌های اقتصادی جامعه به کار می‌رود. مالیات بر ارزش افزوده نیز نوعی مالیات بر مصرف است که در مراحل مختلف زنجیره واردات، تولید، توزیع، مصرف، به تدریج توسط بنگاه‌های اقتصادی در هر مرحله از زنجیره انباسته، و از هر بنگاهی به بنگاه دیگر منتقل می‌گردد تا نهایتاً به مصرف کننده نهایی منتقل شده و توسط ایشان پرداخت شود.

- آیا می‌دانید گزارش‌های فصلی در حسابداری چیست؟
- آیا برای ارسال گزارش‌های فصلی نرم‌افزار خاصی وجود دارد؟
- در فرم گزارش‌های فصلی کدام حساب‌ها به ثبت می‌رسند؟
- چه مدارک و مستنداتی برای تهیه گزارش‌های فصلی مورد نیاز است؟

استاندارد عملکرد

توانایی ثبت و محاسبه مالیات بر ارزش افزوده، طبق قانون مالیات بر ارزش افزوده و آیین‌نامه‌های سازمان امور مالیاتی، براساس اسناد و مدارک مثبته.

شاپیستگی‌هایی که در این فصل کسب می‌کنید

- ۱ کنترل اسناد و مدارک مشمول بر مالیات بر ارزش افزوده
- ۲ محاسبه مالیات بر ارزش افزوده
- ۳ تکمیل اظهارنامه مالیاتی بر ارزش افزوده در سامانه مربوط
- ۴ ثبت دریافت و پرداخت مالیات بر ارزش افزوده در دفاتر قانونی

مالیات بر ارزش افزوده

مالیات بر ارزش افزوده را از دو جنبه می‌توان تعریف کرد:

تعریف نظری مالیات بر ارزش افزوده: نوعی مالیات چند مرحله‌ای است که در مراحل مختلف زنجیره واردات، تولید و توزیع، براساس درصدی از ارزش افزوده کالای فروخته شده یا خدمات ارائه شده در هر مرحله اخذ می‌گردد، ولی مالیات پرداختی در هر مرحله از زنجیره واردات، تولید و توزیع، به عنصر مرحله بعدی زنجیره، انتقال می‌یابد، تا نهایتاً توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت گردد.

تعریف عملیاتی مالیات بر ارزش افزوده: مالیاتی است که کلیه عرضه کنندگان کالاهای خدمات (مؤدیان این نظام مالیاتی) باید علاوه بر بهای کالا یا خدمت عرضه شده به صورت درصدی از بهای فروش کالاهای خدمات، در زمان فروش، از خریداران اخذ کند و به صورت دوره‌ای (فصلی) به سازمان امور مالیاتی کشور واریز نمایند.

مؤدی مالیاتی: در سازمان امور مالیاتی به ارباب رجوع یا شخص حقیقی (فرد) یا شخص حقوقی (شرکت) که مالیات از آن مطالبه می‌شود، مؤدی مالیاتی گفته می‌شود.

فعالیت ۱

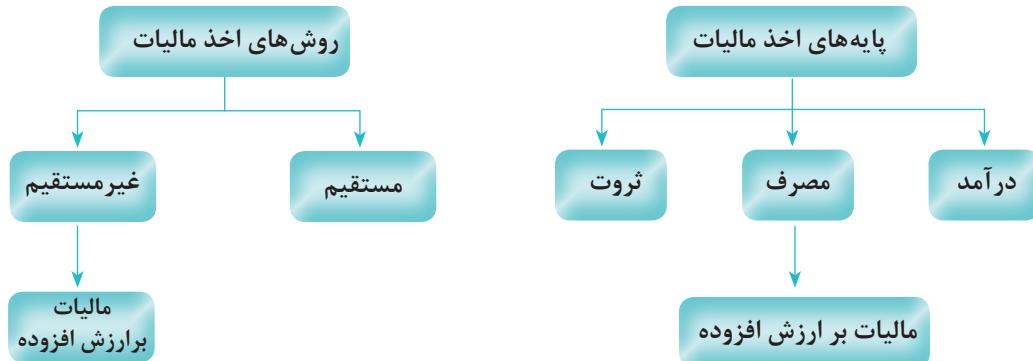
به همه کالاهای خدمات ارائه شده توسط مؤسسات و شرکت‌ها، مالیات بر ارزش افزوده:

تعلق می‌گیرد نمی‌گیرد

فعالیت ۲

- ۱ به نظر شما آیا به همه کالاهای خدمات، به صورت یکسان، مالیات بر ارزش افزوده تعلق می‌گیرد؟
- ۲ برای کالاهایی همچون: بنزین، سیگار و گاز به ترتیب، چند درصد مالیات بر ارزش افزوده لحاظ می‌گردد؟
- ۳ چند کالا یا محصول یا خدمات، انتخاب کنید و درصد مالیات بر ارزش افزوده آنها را مشخص کنید؟
- ۴ اگر برای شرکت، یک ساختمان خریداری کنید، آیا مشمول مالیات بر ارزش افزوده خواهد شد؟ چرا؟

جایگاه «مالیات بر ارزش افزوده» در نظام مالیاتی

فعالیت ۳

با توجه به نمودار جایگاه مالیات بر ارزش افزوده:

- ۱ مالیات بر ارزش افزوده، در نهایت توسط چه کسی (اعم از شخصیت حقیقی و حقوقی) پرداخت می‌گردد؟
- ۲ روش پرداخت مالیات بر ارزش افزوده به چه صورتی است؟

نتکته

در خرداد ماه ۱۳۸۷ لایحه مالیات بر ارزش افزوده به تأیید نهایی شورای نگهبان رسید و به عنوان قانون به دولت ابلاغ گردید و در تاریخ ۱۳۸۷/۴/۱ قانون مذبور توسط ریاست محترم جمهوری اسلامی جهت اجرا ابلاغ گردید.

گواهینامه مالیات بر ارزش افزوده

براساس ماده (۱۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، تمامی مؤدیان مشمول ابتدا باید در سامانه عملیات الکترونیکی مالیاتی به نشانی www.tax.gov.ir ثبت‌نام نمایند تا گواهینامه مالیات بر ارزش افزوده آنان صادر شود.

همچنین در قسمت مدیریتی سامانه مالیات بر ارزش افزوده به نشانی www.evat.ir/admin در منوی «گواهینامه ثبت‌نام» زیر منوی «صدور گواهینامه ثبت‌نام» توسط کاربران خدمات مؤدیان اقدام لازم صورت پذیرد.

نکته

- ۱ مدت اعتبار گواهینامه ثبت نام در نظام مالیات بر ارزش افزوده برای مؤدیان حائز شرایط برای بار اول شش ماه خواهد بود.
- ۲ مدت اعتبار گواهینامه ثبت نام در نظام مالیات بر ارزش افزوده برای مؤدیانی که بدھی مالیاتی خود را در نظام مالیات بر ارزش افزوده پرداخت کرده اند یا شرایط پرداخت آن را مشخص نموده اند، یکسال خواهد بود.
- ۳ مدت مزبور در بند (۲) برای مؤدیان خوش حساب (مؤدیانی خوش حساب هستند که سه سال مؤدی نظام مالیات بر ارزش افزوده بوده و بدھی مالیات بر ارزش افزوده ندارند) ۲۴ ماهه خواهد بود.

فعالیت ۴

با مراجعه به سایت سازمان امور مالیاتی کشور، مراحل ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده را تشریح کنید و نتایج را در کلاس بحث کنید؟

گواهی ارزش افزوده

این گواهی مجوزی است که از طرف سازمان امور مالیاتی صادر می‌شود. محتوای اصلی این مجوز، اخذ درصد مالیات و عوارض ارزش افزوده از مشتریان، توسط فروشنده است که به نام شرکت و یا شخص فروشنده صادر می‌گردد. این گواهینامه دارای تاریخ اعتبار است و اگر تاریخ اعتبار تمام شود، فروشنده باید برای تمدید آن اقدام کند.

فعالیت ۵

- ۱ آیا مؤذینی که گواهی مالیات بر ارزش افزوده را اخذ نکرده‌اند، می‌توانند از خریداران کالا یا خدمات «مالیات بر ارزش افزوده» بگیرند؟ دلایل خود را بنویسید؟
- ۲ اطلاعات و مدارک لازم برای ثبت‌نام جهت دریافت گواهینامه مالیات بر ارزش افزوده، توسط افراد حقیقی و حقوقی را نام ببرید؟
- ۳ فرق امضاء الکترونیک و دیجیتال را بنویسید.

امضا الکترونیک

امضا الکترونیکی عبارت است از: هر نوع علامت منضم شده یا به نحو منطقی متصل شده به داده که از آن می‌توان برای شناسایی امضاکننده مرتبط با داده پیام استفاده کرد و تأیید وی در خصوص اطلاعات موجود در داده پیام را نشان داد.

نتنه

شرایط امضا الکترونیک:

- ۱ نسبت به امضاکننده منحصر به‌فرد باشد.
- ۲ هویت امضاکننده پیام را معلوم کند.
- ۳ به وسیله امضاکننده و یا تحت اراده انحصاری وی صادر شده باشد.
- ۴ به نحوی به یک داده پیام متصل شود که هر تغییری در آن داده پیام قابل تشخیص و کشف باشد.

مالیات بر ارزش افزوده

- ۱ از جمله روش‌های امضای الکترونیک مطمئن می‌توان به «امضای دیجیتال» اشاره کرد.
- ۲ امضای دیجیتال مفهوم امضای کاغذ سنتی را دربر دارد و آن را به یک اثر انگشت الکترونیک تبدیل می‌کند این اثر انگشت یا پیام رمزگذاری شده در مقابل سند و امضاکننده منحصر به فرد است و اختصاص به صاحب اثر انگشت دارد و شخص امضاکننده را به انجام مفاد آن سند ملزم می‌کند.
- ۳ امضای دیجیتال که بالاترین سطح امنیت و پذیرش جهانی را به دنبال دارد، اصالت و هویت امضاکننده و نیز یکپارچگی پیام و تمامیت سند را تضمین می‌کند.

فعالیت ۶

- ۱ در چه جاهایی از امضاهای الکترونیکی و دیجیتالی استفاده می‌شود؟ چند مورد نام ببرید.
- ۲ از مزایای امضای الکترونیکی و دیجیتالی چند مورد نام ببرید؟
- ۳ آیا امضای الکترونیکی و دیجیتالی مورد قبول معامله‌کنندگان است؟ توضیح دهید.
- ۴ امضای الکترونیکی در کشور ما بیشتر در چه مراکزی (اعم از دولتی یا خصوصی) کاربرد دارد؟

فعالیت ۷

- چند واحد تجاری نام ببرید که دارای شماره اقتصادی باشند؟

کد اقتصادی

کد اقتصادی یک شماره منحصر به فرد و دارای ۱۲ رقم است که برای دارنده آن، حکم یک شناسنامه را دارد و کد مختص آن شرکت یا واحد اقتصادی است. کلیه افراد حقوقی که به امر تولید، توزیع، واردات و صادرات هر نوع کالا و امور خدماتی مشغول هستند و همچنین کلیه افراد حقیقی که به همین امور مشغول‌اند و دارای پروانه کسب و کار از مراجع مربوط هستند، باید نسبت به اخذ شماره یا کد اقتصادی دوازده رقمی اقدام نمایند.

۸ فعالیت

۱۱ اگر شرکت‌ها یا مراکز تجاری که مشغول فعالیت هستند، دارای کد اقتصادی نباشند، با چه مشکلاتی مواجه خواهند شد؟

۲ داشتن کد یا شماره اقتصادی چه مزایایی برای فعالان اقتصادی دارد؟

۳۲ به کمک دوستان خود و با راهنمایی هنرآموز، وارد سایت سازمان امور مالیاتی شوید و مراحل اخذ کد اقتصادی را تجربه کنید.

فرم پیش ثبت نام شماره اقتصادی
صاحبان مشاغل موضوع بندهای الف، ب
ماده ۹۵ قانون مالیاتهای مستقیم

اطلاعات کلیدی مودی

نامه		شماره مدنی:
نامه		کد پستی واحد نگاری:
نامه		محل ثبت نامه:
نامه		ج ماده ۹۵ قانون مالکیت‌ها و مستقیم
اطلاعات واحد نگاری		
عنوان واحد / شهرت کسب:		
تعدادیه متفقی ذیرنویس:		
شماره انتسابی ۱۲ و رقمی ثبت:		
(در صورت برخورداری از شماره انتسابی ثبیم)		
شماره بروانه کسب:		
تاریخ صدور بروانه کسب:		
شماره مصلحه اعزام:		
مرجع صدور بروانه کسب:		
تایپیت: ○ لایوپنی ○ تیپرایپرینی		
نوع مالکیت: ○ ملکی ○ سرتقاضی ○ اجرایی		

فرقة، کد اقتصادی، و شناسه ملی، حیست؟

شناسته مل

عددی است ۱۱ رقمی که توسط سامانه شناسه ملی اشخاص حقوقی کشور تنها به یک شخص حقوقی اختصاص داده می‌شود.

فعالیت ۱۰

- ۱ به نظر شما آیا اشخاص حقیقی که فعالیت اقتصادی می‌کنند نیاز به شناسه ملی دارند؟ دلایل خود را بنویسید.
- ۲ اگر شرکت یا واحد اقتصادی شناسه ملی نداشته باشد با چه مشکلاتی مواجه خواهد شد؟
- ۳ مراحل ثبت نام در شناسه ملی و نحوه دریافت کد شناسه ملی را بنویسید.
- ۴ برای اخذ کد یا شماره شناسه ملی ارائه چه اطلاعاتی در سامانه ثبت نام شناسه ملی الزامی است؟ به طور کامل بنویسید؟

در مشاغل انفرادی که مختص افراد حقیقی هستند و عموماً پروانه کسب برای فعالیت‌های خدماتی، تجاری، یا تولیدی دارند، به جای شناسه ملی از کد ملی صاحب شغل استفاده می‌شود.

نکته

فعالیت ۱۱

۱ جدول زیر را مطابق نمونه علامت بزنید:

شناسه ملی	کد اقتصادی	پروانه کسب	نام حرفه / شغل
*	*		کارخانه تولیدی سوپر مارکت آرایشگاه مردانه / زنانه شرکتهای تعاونی معازه پارچه فروشی مطب پزشکان

۲ فرق شناسه ملی و کد ملی چیست؟ توضیح دهید؟

خرید کالا و خدمات

واحدهای اقتصادی اجنبی که به قصد فروش و یا استفاده در بخش‌های داخلی و یا تولید محصول، خریداری می‌کنند، اگر به قصد استفاده در خود واحد اقتصادی باشد، به عنوان یک دارایی، در سر فصل حساب مربوط به خودش به ثبت می‌رسد ولی اگر جنس خریداری شده در یک واحد بازرگانی به عنوان کالایی که به قصد فروش خریداری شده است، باشد، در این صورت در حساب خرید کالا (موجودی کالا) ثبت خواهد شد؛ و اگر همان جنس در یک واحد تولیدی به قصد استفاده در یک فرایند تولید محصول، خریداری شده باشد، به عنوان مواد اولیه و (موجودی مواد) در حساب‌های مربوط به ثبت خواهند رسید.

در نتیجه:

اجنبی که به قصد فروش یا استفاده در فرایند تولید، خریداری می‌شوند، در صورت مشمول بودن (نداشتن معافیت‌های مالیات بر ارزش افزوده)، در ثبت‌های مربوط به آنها، مالیات بر ارزش افزوده لحاظ می‌گردد.

۱ جدول زیر را مطابق نمونه کامل کنید.

نام حساب مورد نظر			نوع استفاده در واحد اقتصادی	نام محصول
واحد خدماتی	واحد تولیدی	شرکت بازرگانی		
اثاثه	اثاثه	اثاثه	اتاق مدیریت	میز و صندلی
-	-	تولید محصول	مواد اولیه
-	برای فروش	خرید فرش
.....	تعمیر دستگاه فتوکپی	خدمات تعمیراتی
-	-	تولید نسخ	خرید پنبه
-	-	سرویس پرستیل شرکت	خرید اتوبوس
.....	-	-
-
-	-	-

۲ در یک واحد تولیدی چه نوع خریدهایی تحت عنوان «مواد اولیه» به ثبت می‌رسند؟ با ذکر چند نمونه بنویسید.

۳ چند محصول تولیدی نام ببرید و برای هر کدام حداقل نام دو نوع مواد اولیه را بنویسید؟

۴ به کمک دوستان خود، چرخه خرید کالا را در یک برگ رسم کنید و مستندات خرید را در آن نشان دهید؟

۵ فاکتور خرید، مطابق با ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم، حاوی چه اطلاعاتی است؟ حداقل ۸ مورد بنویسید.

نته

منظور از خدمات، انجام کارهایی را شامل می‌شود که برای انجامدهنده آن درآمد ایجاد می‌کند. به شرطی که مطابق با نوع فعالیت وی باشد.

در نتیجه:

خرید خدمات از دیگران، اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی، برای دریافت کننده خدمات هزینه ایجاد می‌کند.

۱ به نظر شما آیا برای کارهای خدماتی خریداری شده مالیات بر ارزش افزوده محاسبه می‌گردد؟ چرا؟

۲ آیا برای خدمات دریافت شده، فاکتور خدمات توسط ارائه‌دهنده خدمات صادر می‌شود؟

۳ فاکتور خدمات، منطبق با چه ویژگی‌هایی است؟ بحث کنید؟

فروش کالا و خدمات

فروش کالا، اجنبایی را شامل می‌شود که هدف از خرید آنها، فروش و کسب درآمد است؛ بنابراین، کالاهای خریداری شده‌ای را که به قصد ایجاد سود به فروش رسیده‌اند، فروش کالا می‌نامند.

فروش خدمات

افراد یا مؤسساتی هستند که از طریق انجام کارهای خدماتی به سایر افراد یا مؤسسات، اعم از حقیقی و حقوقی، به کسب درآمد می‌پردازند. اصطلاحاً به این نوع از درآمد، فروش خدمات گفته می‌شود.

فعالیت ۱۴

- ۱ به نظر شما اگر سه دستگاه یخچال برای استفاده در یک خوابگاه دانشجویی خریداری شده باشد و یکی از آن یخچال‌ها به قیمت تمام شده به فروش برسد، فروش کالا محسوب می‌شود؟ توضیح دهید?
۲ جدول زیر را کامل کنید.

تولیدی	بازرگانی	کار خدماتی	نوع فعالیت
-	-	✓	تعمیر وسایل خانگی فروش مبل خرید کالا نقاشی ساختمان حمل کالا (داخل شهری) تولید خودرو انجام خدمات ثبتی پرداخت قبوض آب، برق و ... حمل و نقل پایانه باربری بیمه خودرو شهریه مدارس غیر انتفاعی

- ۳ چهار نوع فروش خدمات را نام ببرید؟
۴ نام چند کارخانه و محصولات تولیدی آنها را فهرست کنید.
۵ چند شرکت بازرگانی (واردکننده وسایل ورزشی) را نام ببرید و نام محصول یا کالای عرضه شده توسط آنها را بنویسید.

فعالیت ۱۵

- مراحل فروش یک کالا یا محصول را طبق نمودار زیر تکمیل کنید:

صدور صورت حساب فروش کالا و خدمات
شرایط و نحوه فروش
امضا و مهر فروشنده

.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐

عارض مالیات بر ارزش افزوده

فعالیت ۱۶

فرق بین عارض و مالیات بر ارزش افزوده چیست؟
موارد مشمول و غیر مشمول مالیات بر ارزش افزوده:

فعالیت ۱۷

جدول زیر را مطابق با نمونه علامت بزنید:

مالیات بر ارزش افزوده		نوع فعالیت			شرح فعالیت
غیر مشمول	مشمول	بازرگانی	تولیدی	خدماتی	
-	✓	-	-	✓	تمیر و سایل خانگی
-	✓	✓	-	-	فروش مبل خرید کالا نقاشی ساختمان حمل کالا (داخل شهری) تولید خودرو انجام خدمات ثبتی پرداخت قبوض آب، برق و ... حمل و نقل پایانه باربری بیمه خودرو شهریه مدارس غیر انتفاعی

کالاهای مشمول مالیات بر ارزش افزوده:
 عرضه و فروش کلیه کالاهای و ارائه خدمات در ایران، همچنین صادرات و واردات آنها، به جز کالاهای و خدمات معاف، مشمول قانون مالیات بر ارزش افزوده است.